

Literatura
Baixa Edat Mitjana
Segles XIV i XV

Context Històric

POLÍTICA

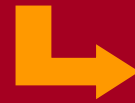
Disminueix el poder dels senyors feudals i de l'església i augmenta el dels reis

Guerres
entre regnes
i conflictes
entre nobles

SOCIETAT

Apareix una nova classe social,

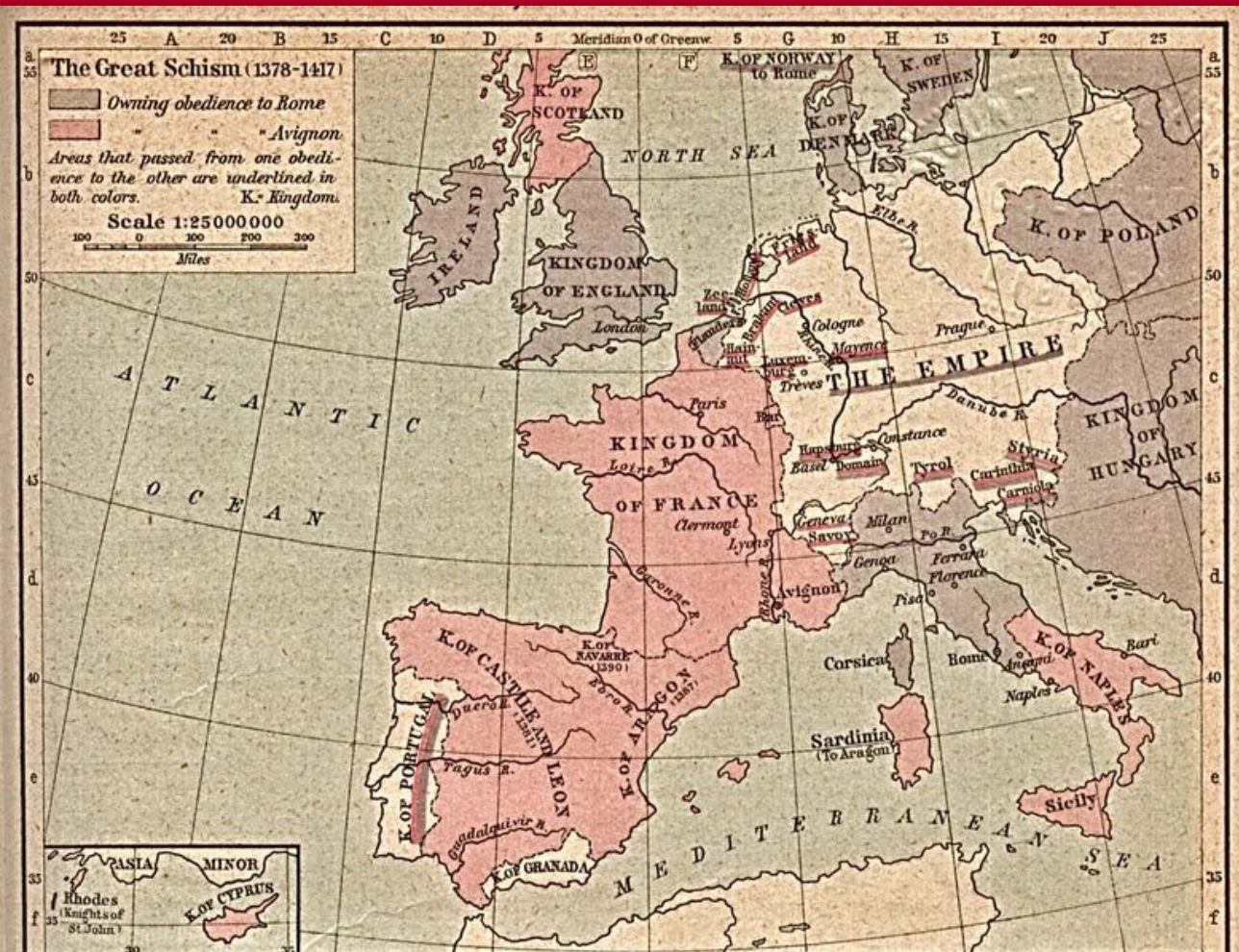

la **BURGESIA**.

ECONOMIA

Els burgesos viuen de l'artesania, el comerç i les finances.

El món rural entra en decadència i la ciutat es converteix en el centre de tota activitat.

RELIGIÓ

L'església perd el seu poder per causa de la Reforma Protestant i el Cisma d'Occident (1378)

Les llengües germàniques
i romàniques es consoliden
en l'ús escrit.

**LA CULTURA
S'EXPRESSA
EN LLENGUA
VULGAR**

CULTURA

Amb la invenció de la impremta i la creació de les universitats, les noves classes socials tenen un accés més obert a la cultura.

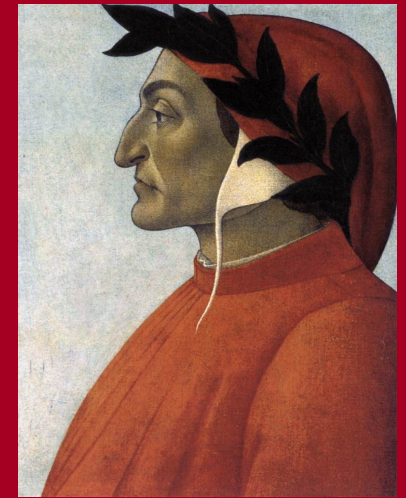
Neix l'**HUMANISME**

PETRARCA

BOCCACCIO

DANTE

Proposa una nova actitud davant la vida:

- es preocupa pels problemes humans**
- valora el saber i la intel·ligència**
- valora els sentiments i la raó.**
- admira la bellesa**

Context Literari

Segona meitat del s. XIV:

neix l'Humanisme a Itàlia

DANTE ALIGIERI i FRANCESCO PETRARCA

impulsen aquest moviment.

Redescobren els clàssics i tornen a escriure en llatí.

FRANCESCO PETRARCA (s. XIV)

Establí les bases de la lírica moderna.

Creia que els darrers segles havien estat una època d'obscuritat, en contrast amb l'antiguitat clàssica, que havia estat una època de llum.

Cançoner, on canta l'amor a Laura, expressa els sentiments en primera persona.

GIOVANNI BOCCACCIO s. XIV:

Renova la narrativa.

El Decameró és la primera obra plenament renaixentista que s'ocupa només d'aspectes humans i sense fer menció a temes religiosos.

Cent relats on cultiva la sàtira burlesca. La història té com a marc un grup d'amics, set dones i tres homes, que es refugien en una vila dels afores de Florència per escapar d'un brot de pesta. Allà tindran lloc tota una infinitat d'històries d'amors deshonestos.

John William Waterhouse,
Decameron

CATALUNYA s. XIV i XV

TEMPS DE CRISI

. Continua l'expansió mediterrània

. Ferran II es casa amb Isabel de Castella

unió amb aquest regne

la cort i la literatura es castellanitzen

. L'expansió mediterrània, la pesta i les guerres afecten negativament l'economia

. L'art es desenvolupa més a València i pateix una davallada a Barcelona.

. És l'època de l'art gòtic

PROSA

Religiosa i moral

S'adreça a les classes urbanes i té com a finalitat la formació i la instrucció cristianes.

- **Vicent Ferrer**, Sermons.
- **Francesc Eiximenis**, *Lo Crestià*.
- **Anselm Turmeda**, *La disputa de l'ase*.

Humanística

Segueix el corrent de l'Humanisme italià, que penetra a través de la Cancelleria reial.

- **Bernat Metge**, *Lo somni*.

Novel·la cavalleresca

Manté els ideals cavallerescos, però s'ajusta als gustos moderns.

- **Anònim**, *Curial e Güelfa*.
- **Joanot Martorell**, *Tirant lo Blanc*.

Novel·la burgesa

És realista i el seu objectiu és divertir. Té un tractament humorístic i satíric.

- **Jaume Roig**, *L'espill*.

POESIA

Trobadoresca

Segueix els models de la lírica trobadoresca. S'expressa en provençal.

- **Gilabert de Pròixita**.
- **Andreu Febrer**.
- **Jordi de Sant Jordi**.

Moderna

Manté formes de la lírica trobadoresca, però s'adapta a la sensibilitat de l'home modern.

- **Ausiàs Marc**.
- **Joan Roís de Corella**.

TEATRE

Profà

Les **farses** són composicions breus de caràcter humorístic. Es conserva la *Farsa de Cornei*.

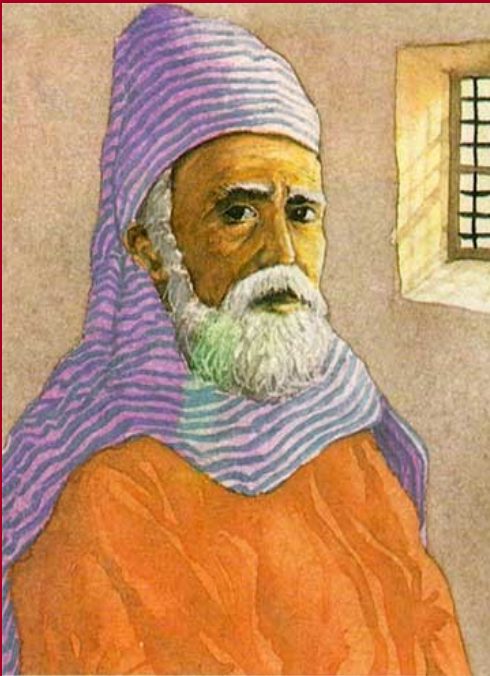
Religiós

Els **misteris** són representacions entorn al cicle de Nadal i de Pasqua, sobre les vides de sants...

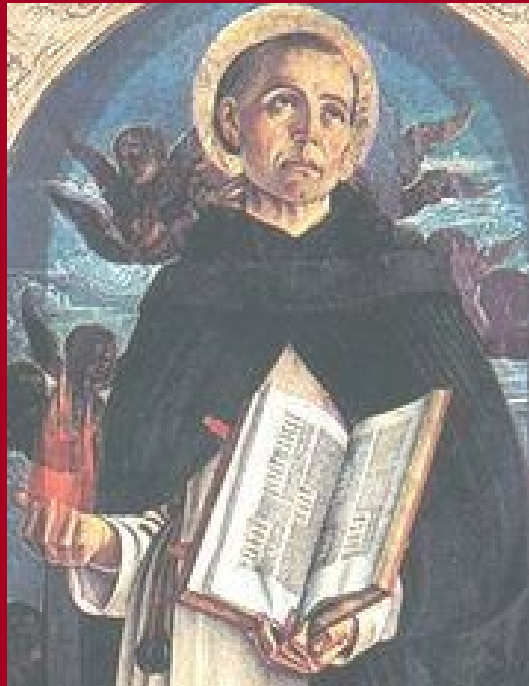

PROSA RELIGIOSA

L'església vol instruir la burgesia segons la formació cristiana.

ANSELM TURNEDA

VICENT FERRER

FRANCESC EIXIMENIS

VICENT FERRER: Sermons

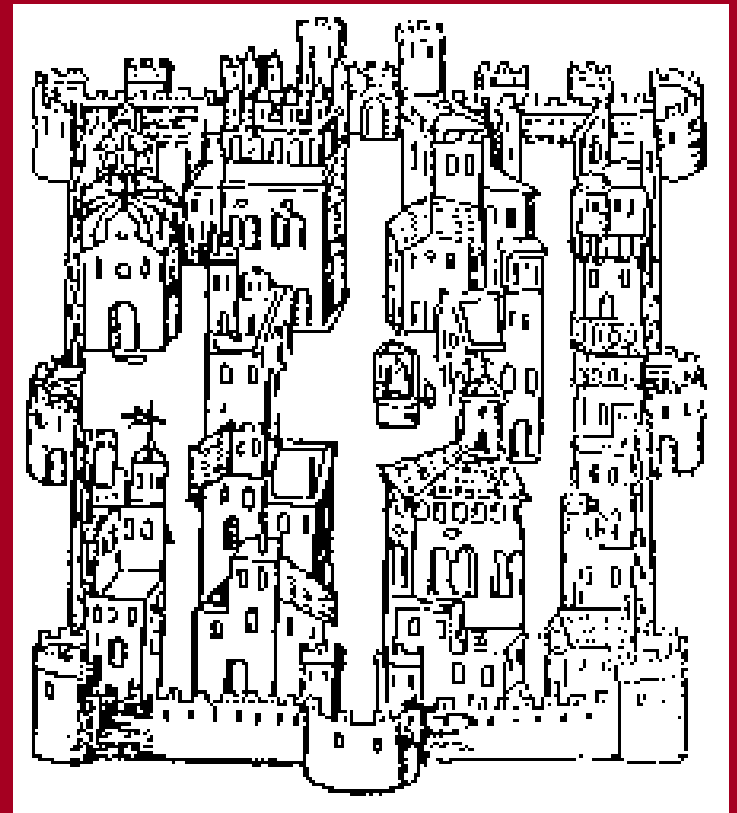
Va viatjar per tota Europa predicant.
Tenia un sistema propi
de prèdica:

Entrava a les ciutats seguit d'una multitud, que es flagel·laven invocant el perdó de déu; després iniciava el sermó tot gesticulant i dramatitzant escenes i diàlegs; explicava històries i acudits; feia riure i plorar.

FRANCESC EIXIMENIS: Lo cristià

La seva aportació a la literatura catalana rau en la gran qualitat de la seva prosa clara, precisa i amena i en la seva traça com a narrador d'exemples i d'escenes costumistes i recreador del llenguatge popular.

PROSA HUMANISTA

BERNAT METGE. Lo somni

Amb les seves obres i la seva actitud davant la vida s'inicia un nou període en la història de la literatura catalana.

Introductor de les idees humanistes a Catalunya.

Manifesta tot un conjunt de característiques modernes com ara són:

. ànsia pel saber

.valoració de la intel·ligència, la bellesa i llibres com a forma material de transmetre el nou pensament

SEGLE XV.

SEGLE D'OR DE LA LITERATURA CATALANA

La novel·la internacional

En català es van escriure dues novel·les cavalleresques:

- ***Curial e Güelfa* 1435 i el 1462 d'autor anònim**
- ***Tirant lo Blanc* de Joanot Martorell**

Es caracteritzen pel **realisme**: els elements meravellosos dels llibres de cavalleries, gairebé no hi apareixen, es situen en època coetània o propera a l'autor, el marc geogràfic és identificable i l'heroi és fort i valent però dins dels límits **humans**

Curial e Güelfa

Narra les aventures amoroses i guerrereres de Curial, un jove de poca fortuna que arriba a ser un gran cavaller gràcies a la protecció que rep de la Güelfa, la germana viuda del marquès de Montferrat (a Itàlia), a la cort del qual viu Curial.

La Güelfa s'enamora de Curial, però ell no li correspon, encara que s'hi senti lligat degut a la protecció que en rep. Curial triomfa com a cavaller, té alguna aventura amorosa, i és abandonat per la Güelfa, que n'està gelosa. Passa uns anys de mala fortuna i viu captiu al nord d'Àfrica.

Al final, Curial retorna a casa, penedit, i la novel·la acaba amb el casament de la Güelfa i Curial.

TIRANT LO BLANC

A detailed illustration of a knight in full plate armor, including a helmet with a crest. The knight's face is visible through the visor. A banner or surcoat is draped across his chest with the Latin motto 'QUI BENE EST ANO' written in red and black letters. The background is a textured, parchment-like surface.

Escrit per Joanot Martorell des de 1460 fins a la seva mort, el 1468.

A Les aventures d'en Tirant, de la Bretanya a Constantinoble, són presents la idealització de l'esperit cavalleresc, i el realisme dels detalls de la vida quotidiana.

Considerada novel·la completa per fer referència a fets històrics, s'hi expliquen costums de l'època, s'hi descriuen escenes eròtiques, planteja la psicologia de l'època.

SINOPSI: PÀG 62

NOVEL·LA BURGESA

Visió realista des de la perspectiva de la nova classe social.

L'Espill o Llibre de les dones és una novel·la en vers de caràcter misogin, escrita pel valencià Jaume Roig amb més de setze mil versos tetrasíl·labs.

POESIA

**JAUME i PERE MARCH - GILABERT DE PROIXITA
ANDREU FEBRER - JORDI DE SANT JORDI**

Característiques:

- Pervivència de la **tradició trobadoresca** en els versos, estrofes, gèneres i llengua (occità)
- Incorporació de la nova **lírica italiana** que tracta el tema de l'amor de manera més personal.

JORDI DE SANT JORDI

- cavaller i poeta valencià.
- poemes d'amor seguint els models cavallerescos, però amb un cert trencament amb els trobadors.
- S'expressa en català, ple de paraules del provençal.

AUSIÀS MARCH , cavaller i poeta

- Va donar profunditat i transcendència a la poesia catalana, escrivint en un idioma madur i lliure de formes foranes.
- Va superar el to de les cançons trobadoresques i creà una poesia personal, on les relacions amoroses tenen com a base la doctrina del compost humà:
cos i ànima, amor sensual i amor intel·lectual.

TEATRE PROFÀ

FARSES

Composicions breus de caràcter humorístic

TEATRE RELIGIÓS

MISTERIS

Representacions en
torn al cicle de
Nadal i Pasqua
sobre vides de
sants

